

qu'Hésychios, son épouse et ses enfants ainsi qu'Eustathia fille de Pentéra a fait cent pieds.

תרגום זה איננו מדויק. באופן רגיל נזכר בכתובות במקום הראשון תמיד הבעל, אחר כך האשה ואחריהם נזכרים הילדים. אינני מכיר כתובת יהודית בסדר אחר. מלבד זה *σύμβιος* אינו מופיע על כתובות יהודיות אלא בהוראת „אשה”. לא מצאתי עד כה *σύμβιος* במובן בעל. ולכן הבעל הוא *Θαυμάσιος* ו־*Θαυμάσιος*, שם רגיל בסוריה⁴. אשתו, שיחד אתו נדבה את החלק של הפסיפס, נקראת בשם יוני *Ἡσυχίον*. השם הזה בתור שם אשה נמצא למשל בפפירוס מצרי מהמאה הרביעית אסה⁵. מענין שאשה זו נקראת בשם בצורת נויטרם כמו הרבה נשים יוניות בתקופה ההלניסטית, ביחוד בקומידיה ההלניסטית והרומית. השם יכול להתקבל כשם לִיטוף. המנדב רוצה, שמהברכה שבאה עליו ועל ביתו בעקב נדבתו תבורך גם חמותו, אוסטאתיה. כך יש להבין את המלה *πενθέρας*. עֵי ההוספה הזאת המדישה את יחס הקרבה, המנדב מצדיק את העובדה שהוא מוסיף לאשתו ולילדיו עוד מי שהוא. ב־*genetivus* במקום ה־*dativus* טעה כנראה הסתת. מהפסיפס הגדולה נדב תאומאסיס מאה רגל. אחרים נדבו חלקים אחרים. פרטים על יתר הכתובות עוד טרם פורסמו. — התרגום הנכון של הכתובת הוא: „תאומסיוס — יחד עם היסיכיון אשתו והילדים ואוסטאתיה החמות — עשה מאה רגל.” — יש לקוות שהחופרים יפרסמו בקרוב את יתר הכתובות שעליהם רומזים בדו"ח הקצר.

(4) עי' מאמרי ב־*JPOS* XV (1935), p. 89

Aegypt. Urk. aus den Museen zu Berlin IV 1049, 1 (5)

זו ט ו ת

חדשות אפִיגראפיות מ־אוגרית II¹

משכתבתי את רשימתי הקודמת, נתפרסמו שני טכסטים חדשים מ־ראס שמרה בלשון אוגרית. את אחד מהם, המספר פרשת נצחוננו של בעל, אֵל היבשה, על ימ (או נהר), אֵל מקוֹה־המים, עיבדתי ב־*JPOS* 1935, 327-33, והספקתי לכוללו בספרי „כתבי אוגרית”, עמ' 73-76; ואילו על השני לא נכתבה עד עכשיו אלא עבודתו היסודית שלמוציא לאור, Ch. Virolleaud, *Syria* XVI, 247-66. מעניינים מאוד גם תוכנו גם לשונו, והקטע הבא דוגמה נאה לשניהם:

(1) ראה „ידיעות”, שנה ג', עמ' 49-56.

אָל יט'חק⁽²⁾ במ לב, ויגמש' במ כבד: ט'א⁽²⁾ אַת לתלש אַמת ירח', לדגמי
אַמת אַת'רת! קח כסאָנכ, חדגכ, חתלכ; וט'א⁽²⁾ באַלנ.... בתכ מדבר.....
חיל, לד אַכלמ, תברככ ולד עקקמ.... בהמ קרנמ כמ ת'רמ וגבת'ת כמ אַברמ,
ובהמ פנ בעל.

כלומר: ויצחק אָל בליבו, ויעלוו בכבדו: צאי את, תלש אַמת ירח', דגמי
אַמת אַת'רת! קחי משברך⁽³⁾.....ך וחיתוליך, וצאי אל הערבה,⁽⁴⁾.... בתוך
המדבר..... חילי, לדי את «האוכלים», כרעי⁽⁵⁾ ולדי את «הטורפים».... להם
קרניים כמו שוורים ודבשות⁽⁶⁾ כמו אבירים, ולהם פני בעל.

ידוע עוד מעשה בגירוש אשה אל המדבר מציטט ווירולו מתוך טכסט הנמצא עדיין
בעריכה. הציטט הועתק ב«כתבי אוגרית», עמ' 85 למטן, וכאן אני מביא את תרגומו בלבד:
ויצא תר'ח, החודש, ויגרש לחוץ את אשתו ולגַכר את אוהבתו. כארבה תשכון שדה, כמו
חסיל קצות-מדבר.

השם תר'ח – כשם תרח אבי אברהם; וכבר שיערו חכמים שנקרא זה כן על שום
אור'כשדים וחרן עריו, שהיו מרכזים מפורסמים לפולחן סין, אל הירח. אָל, ירח' ו-תר'ח
כולם אחד, ו-אַת'רת רעיתו היא; וכל המעשה מזכיר את המוטיב של-אברהם (בן תרח)
ושרה והגר אמתם. וזאת לזכור: אף «הגר שפחת שרי» הרה היתה בבורחה המדברה
(בראשית ט"ז), ואין בריחה זו אלא חילוף-נוסח מטירודיה (שם פרק כ"א); ואפשר
מאוד שבראשונה היו מספרים עליו על ישמעאל, אבי חמסני המדבר (ט"ז. 12), כי במדבר
נולד; כ«אוכלים» שבכתובתנו.

ח. א. גינוברג

(2) כרגיל צ' ערבי מיוצג בכתבים אלו ב-צ, אבל בשלושה מקרים אלו ב-ט.

(3) כסא היולדת (בשימוש לשון חכמים).

(4) בכמה מקומות, התרגומים היהודים והשומרונים מתרגמים „אלון“ – „מישר“. אף היירונימוס
יודע פירוש זה, ומזהה „אלון“ αἰλόν - צמק בל' יונית; אבל אין המלה הזאת מזדמנת בכל
דיאלקט ארץ-ישראלי (בל' סורי יש אֵלֻנָא, השאול מל' יונית), ונראה שמסורת קדומה היא.

(5) כן משמע „ברך“ בבניין קל בלשון המקרא. כריעה ללדת – עי' בש"א ד', 19.

(6) מן המקור האוגריתי, גבת'ת, אתה למד ש-ד ב ש ת מלשון גבשושית. אה הדל"ת (תחת
גימ"ל) אפשר לבאר בדרכים שונות.

נקוי המטבעות

(הערה)

שיטות נקוי המטבעות שממליץ עליהן נרקיס בספרו „מטבעות היהודים“ ע"ע 78 ואילך
נוהגות בכמה בתי-נכות באירופה ואף המחבר עצמו השתמש בהן כמה שנים. ובכ"ז סכנה בהן לא
בלבד לאיש המשתמש בהן מבלי נסיון מוקדם (צריבת ידיים וכד'), אלא גם למטבעות עצמן, היות
וחמרי החומצות המשמשים בהן פועלים לא בלבד על קרום המטבעות שהמנקה רוצה להעבירו, אלא
גם על גוף המטבע עצמה אם לא יזהר המנקה כראוי.